

vergadering **C164**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Wonen en Onroerend Erfgoed

van 10 februari 2022

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Joke Schauvliege aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de bevindingen van het onderzoeksrapport over archeologisch onderzoek bij de aanleg of vernieuwing van ondergrondse leidingen – 1578 (2021-2022)	3
VRAAG OM UITLEG van Joke Schauvliege aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de bevindingen van het onderzoeksrapport over de visienota met beleidsmaatregelen voor de her- en nevenbestemming van parochiekerken in Vlaanderen – 1579 (2021-2022)	10
VRAAG OM UITLEG van Joke Schauvliege aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over het effect van de afschaffing van de terugdraaiende teller op private huurders – 1577 (2021-2022)	12
VRAAG OM UITLEG van Mercedes Van Volcem aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over wonen in tiny houses – 1636 (2021-2022)	16

VRAAG OM UITLEG van Joke Schauvliege aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de bevindingen van het onderzoeksrapport over archeologisch onderzoek bij de aanleg of vernieuwing van ondergrondse leidingen – 1578 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kurt De Loor

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Joke Schauvliege (CD&V): Voorzitter, collega's, minister, mijn eerste vraag gaat over archeologie, en er zijn al verschillende vragen over gesteld. Minister, vorig jaar gaf u aan het agentschap Onroerend Erfgoed de opdracht om de uitvoeringspraktijk van de archeologische erfgoedzorg, die kadert in de ontwikkeling van lijn-infrastructuur, onder de loop te nemen.

De doelstelling daarvan was om na te gaan of de uitvoeringspraktijk afwijkt van de gemiddelde bandbreedte van het archeologisch traject in Vlaanderen, inzichten te delen die helpen om het archeologisch traject bij de aanleg of vernieuwing van ondergrondse leidingen vlotter en kostenefficiënter te laten verlopen en in kaart te brengen wat de noden en de bezorgdheden zijn van initiatiefnemers en erkende archeologen.

Het rapport gaat in op het archeologische traject van twee specifieke groepen initiatiefnemers: de netbeheerders van leidingen en de vervoersmaatschappijen van gasachtige stoffen.

Opgemerkt wordt dat het archeologisch traject bij lijntracés leidt tot kenniswinst, maar dat er ruimte voor verbetering is bij het maken van selectieve keuzes over het inzetten van maatregelen en bij het maken van kosten-batenanalyses van onderzoekstrategieën en methoden. Initiatiefnemers vragen dat het agentschap daarin een rol zou opnemen. Er wordt gesteld dat de technische uitvoering van de werken en het archeologisch onderzoek beter op elkaar moeten worden afgestemd. Ook wordt erop gewezen dat het te vaak onduidelijk is waar het eindpunt van een archeologisch onderzoek ligt, hetgeen maakt dat het bijzonder moeilijk is om de impact van dergelijk onderzoek op zowel budgetten als termijnen adequaat in te schatten. Gesteld wordt dat deze onzekerheid voor een groot deel zou kunnen worden weggewerkt door een nauwere interactie tussen een erkende archeoloog en de initiatiefnemer.

In de conclusies kunnen we ook, niet verrassend, lezen dat de kostprijs van de archeologische erfgoedzorg een heikel punt blijft, in het bijzonder de relatief lange onzekerheid over het totaalbeeld ervan. Dat maakt het moeilijk om de ontwikkeling van ondergrondse leidingen te budgetteren, maar geconcludeerd wordt dat de meeste initiatiefnemers bereid zouden zijn om de financiële lasten te dragen.

Minister, welke algemene conclusies trekt u uit het onderzoek in functie van de verdere evaluatie van de archeologieregelgeving? Werden de conclusies van het onderzoek besproken met de opdrachtgevers en de uitvoerders van de werken? Zo ja, wat waren hun bevindingen?

Initiatiefnemers en archeologen vragen dat het agentschap een rol zou opnemen bij het maken van selectieve keuzes. Zal het agentschap dat doen? Hebt u daartoe de opdracht gegeven?

We kunnen lezen dat de technische uitvoering van de werken en het archeologisch onderzoek beter op elkaar zouden moeten worden afgestemd. Welke maatregelen kunt u nemen?

Daar waar archeologen ervan overtuigd blijken te zijn dat onderzoek op lijntracés nuttige kenniswinst kan opleveren en een meerwaarde biedt, blijken niet alle initiatiefnemers die mening te delen. Er wordt op gewezen dat meer duiding van archeologen bij de resultaten van het onderzoek zal zorgen voor een groter draagvlak. Welke maatregelen kunt u nemen? Op welke manier kan ervoor worden gezorgd dat meer duiding en uitleg gegeven wordt over de resultaten van het archeologisch onderzoek?

Initiatiefnemers geven aan bij de start van het archeologisch traject zoveel mogelijk zekerheid te willen hebben over de maximale kosten en de tijdsduur ervan. Kunt u hier rond initiatieven nemen?

De voorzitter: Ministers Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Mevrouw Schauvliege, ik dank u voor uw vragen. Ik geef een redelijk uitgebreid antwoord.

In het onderzoeksrapport over lijntracés spreken niet alleen de cijfers, maar ook de initiatiefnemers en hun erkende archeologen. Cijfers alleen geven immers geen inzicht in de beleving en de ervaringen van initiatiefnemers en erkende archeologen bij deze archeologische trajecten. Daarom werden ook elf interviews afgenomen met vertegenwoordigers van zes initiatiefnemers en vijf archeologische bedrijven.

De conclusies van het onderzoek werden nog niet besproken met de opdrachtgevers en de uitvoerders van de werken aan ondergrondse leidingen. Wel kregen alle rechtstreeks betrokkenen, dus de vertegenwoordigers van de zes initiatiefnemers en de vijf archeologische bedrijven, het onderzoeksrapport toegestuurd. Tot op heden reageerden drie initiatiefnemers op het onderzoeksrapport. Een eerste gaf aan geen opmerkingen te hebben. Met een tweede had het agentschap een telefonisch contact. Tijdens dat gesprek gaven zij mee tevreden te zijn over de bevindingen en de resultaten van het rapport. Met een derde staat een bespreking met het agentschap ingepland eind deze maand.

Zoals u weet werd er bij de opmaak van de regelgeving voor gekozen om het maken van keuzes aan de uitvoerende archeologiesector toe te vertrouwen, dus niet alleen de archeologische bureaus maar ook erkende archeologen in dienst van gemeenten en intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten. We stellen echter vast dat het maken van keuzes niet altijd even gemakkelijk is. Het archeologisch traject bij lijntracés leidt tot kenniswinst, maar er is inderdaad ruimte voor verbetering bij het maken van selectieve keuzes over het inzetten van maatregelen en bij het maken van kosten-batenanalyses van onderzoeksstrategieën en -methoden. Ook initiatiefnemers en archeologen geven aan dat zij hierbij extra hulp kunnen gebruiken.

Ik gaf het agentschap eerder al de opdracht om een aantal prangende problemen met betrekking tot de archeologische erfgoedzorg, waaronder het archeologisch onderzoek bij lijntracés, aan te pakken en ervoor te zorgen dat de archeologische erfgoedzorg 'maatschappelijk aanvaard' is. Dat wil zeggen dat de kenniswinst uit archeologisch onderzoek in evenwicht is met de kosten die zowel de initiatiefnemer als de overheid hiervoor wil betalen. Het traject 'Op weg naar een maatschappelijk aanvaarde archeologische erfgoedzorg' is uitgestippeld. De kernbegrippen 'kenniswinst', 'kostenefficiëntie' en 'selectiviteit' staan daarin centraal. Het traject heeft betrekking op de hele archeologische sector en wil alle actoren in beweging zetten. Het voorliggend onderzoeksrapport is een van de eerste resultaten van dit traject.

Wat zal mijn administratie doen? Men zal erkende archeologen helpen om zelfstandig keuzes te leren maken die maatschappelijk aanvaard zijn. Dat zijn keuzes die de juiste mate van selectiviteit aan de dag leggen om op kostenefficiënte manier te komen tot relevante en zichtbare kenniswinst. Ook zal men erkende archeologen ondersteuning bieden met handleidingen en kaders. Door de uitbouw van de onderzoeksbalans biedt het agentschap de erkende archeologen een overzicht van

kennishiaten en inspireert het hen met relevante onderzoeksvragen. Op vormingsmomenten zal het agentschap praktische toepassingen van de kernbegrippen 'selectiviteit', 'kostenefficiëntie' en 'relevante kenniswinst' aanleren. Ook zal het agentschap de erkende archeologen meer individueel ondersteunen met coaching en feedback. Ook het informatieaanbod voor de bouwheer op de website van het agentschap wordt herbekeken.

Ten slotte kende ik een subsidie toe aan Stichting RAAP (Regionaal Archeologisch Archiverings Project) voor een syntheseonderzoek. Deze studie zal nagaan in welke mate lijntracés informatie bieden over de landschappelijke situering van archeologische sites. Daarnaast wordt er ook geëvalueerd hoe de sporen uit diverse archeologische perioden zich manifesteren. De resultaten hiervan zullen erkende archeologen in de toekomst ondersteunen bij het maken van selecties en bij het beoordelen van het kennispotentieel van archeologisch onderzoek op lijntracés.

Het gesprek over de afstemming van de technische uitvoering en het archeologische onderzoek is in eerste instantie een gesprek dat de opdrachtgever en de door hem aangestelde erkende archeoloog dienen te voeren. Een tijdige, planmatige en uitvoerige communicatie tussen de verschillende partijen is dan ook een van de sleutels voor een vlot en efficiënt archeologisch traject. De erkende archeoloog moet bijvoorbeeld zeer goed op de hoogte zijn van de technische uitvoeringswijze van de leidingwerken en betrokken worden bij eventuele planwijzigingen en werfvergaderingen. De initiatiefnemer en de ontwerper moeten van hun kant goed geïnformeerd worden over het doel en de randvoorwaarden van het archeologisch onderzoek.

Erkende archeologen zijn conform de code van goede praktijk nu al verplicht in het eindverslag een tekstuele samenvatting van het onderzoek, met vermelding van de vraagstelling, de gevolgde onderzoeksmethode en de resultaten, op te nemen. Die samenvatting moet ook een duiding van de betekenis en het belang van de resultaten, verstaanbaar voor een niet-gespecialiseerd publiek, bevatten. We merken evenwel dat de kwaliteit van deze samenvattingen erg uiteenloopt. Bij de herwerking van de code van goede praktijk, die ik aankondigde, zal gekeken worden of een herformulering deze passage meer kracht kan bijzetten. Ook tijdens de opleidingen, voorzien door het agentschap, zal het belang van deze samenvatting extra onder de aandacht gebracht worden.

De regelgeving is in die zin opgebouwd dat initiatiefnemers aangezet worden om het archeologisch onderzoek zo vroeg mogelijk in het traject op te starten. Vooronderzoek met en zonder ingreep in de bodem gebeurt idealiter vóór het aanvragen van de omgevingsvergunning. Enkel voor die gevallen waar dit onmogelijk blijkt, is in een uitzonderingsregel voorzien die stelt dat het onderzoek met ingreep in de bodem ook na de vergunning kan worden uitgevoerd. Jammer genoeg zien we dat heel wat initiatiefnemers van deze uitzondering gebruikmaken en zo de onzekerheid over kosten en tijdsduur van het onderzoek in stand houden. Dat is natuurlijk een keuze die men zelf maakt.

Bijkomend toonde het onderzoek aan dat opvallend veel werfbegeleidingen plaatsvinden bij het archeologisch onderzoek van lijntracés. Dat is een beperkte vorm van opgraving, waarbij de regie van de graafwerken bij de uitvoerder van de werken ligt. Ook deze manier van werken zorgt ervoor dat zekerheid over duurtijd en kosten lang onduidelijk blijft.

Maar ook los daarvan blijft de kostprijs van de archeologische erfgoedzorg een heikel punt. Enkele initiatiefnemers van lijninfrastructuur formuleerden tijdens de interviews de volgende wensen: een vaste maximumprijs per op te graven vierkante meter en een wettelijke begrenzing van de archeologische kost en de onderzoekstermijn. Dat kan bijvoorbeeld door de invoer van een maximaal percentage van de archeologische kost ten opzichte van de totale raming van de hele

ontwikkeling en door een maximumtermijn te bepalen voor elke onderzoeksfase. De juridische haalbaarheid van zulke maximumfactuur wordt momenteel op mijn vraag onderzocht. De resultaten van dit onderzoek verwacht ik in het najaar.

Ook is een analyse voor de uitbreiding van de doelgroep van de premies voor vergunningsplichtig archeologisch onderzoek lopende. In deze analyse worden nutsbedrijven als aparte doelgroep meegenomen. Maar dat geeft een kostenplaatje én een dossierstroom: voor de premie archeologisch vooronderzoek met ingrepen in de bodem bedragen de geschatte jaarlijkse meerkosten 470.000 euro en een 92 dossiers; voor de premie buitensporige opgravingskosten bedragen de geschatte jaarlijkse bedragen de meerkosten 428.000 euro en een 24 dossiers.

Er lopen dus talrijke initiatieven, die een gezamenlijke inspanning van alle betrokken actoren vragen, maar ik heb er vertrouwen in dat het laten samen sporen van al deze acties op termijn in belangrijke mate zal bijdragen aan vlottere en kosten-efficiëntere archeologische trajecten.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Joke Schauvliege (CD&V): Minister, ik dank u voor uw omstandig antwoord.

We weten allemaal dat het op het terrein heel gevoelig ligt. Het is een evenwicht zoeken tussen archeologie, wat we allemaal belangrijk vinden, en zorgen dat het betaalbaar is en niet te belemmerend werkt.

Ik heb ook al overleg gehad, ook met de archeologieactoren, en het is geen evident verhaal. Ik heb het gevoel dat we nogal lang in de fase blijven van vaststellen waar het probleem zit, het studeren, terwijl ik heel veel vragen krijg van het terrein en het heel veel frustraties opwekt.

Het is goed dat de eerste studie er nu is. Ik hoor dat u in het najaar nog met bijkomende resultaten komt. Het is belangrijk om er ook niet te lang op te studeren en te kijken waar de problemen zitten, maar ook een aantal zaken op het terrein aan te pakken. Ik vrees dat anders het draagvlak voor archeologie helemaal zal wegsmelten. Ik voel het ook, want ik word er heel veel op aangesproken.

Ik zou dus toch wel willen aandringen om na te gaan of er geen snellere 'quick wins' kunnen gebeuren. Zo kunnen we een aantal stappen vooruitzetten en de frustratie die er leeft op het terrein en waar niet echt iemand schuld aan heeft – want iedereen voelt wel het belang aan van archeologie, maar toch loopt het niet zoals we zouden willen –, sneller aan te pakken. Het is in het belang van iedereen: in het belang van de doorstroming van dossiers, maar ook in het belang van de archeologie.

Minister, ik zou u willen oproepen om er zo snel mogelijk werk van te maken.

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Minister, ik heb niet veel tijd, maar ik zou toch enkele bedenkingen willen meegeven. Ik heb u over een ander dossier al eens aan de mouw getrokken.

Minister, wat mij een beetje tegen de borst stuit: ik vind archeologisch onderzoek heel belangrijk, maar het is uiteindelijk toch de belastingbetaler die betaalt, of het nu uit de begroting van AquaRio komt of uit uw eigen begroting. Als de lasten ondergronds worden gedragen door AquaRio, dan komt het wel niet op uw begroting. In Brugge hebben we bijvoorbeeld een traject waarvan de meerkosten nu al 1,2 miljoen euro zijn. Gelukkig is er AquaRio, maar uiteindelijk wordt het allemaal gevoed met overheidsgeld. Ik heb er dus toch mijn vragen bij.

Ik dring toch aan, minister, op een evaluatie. Er moet een redelijkheid zijn, in die zin dat, als archeologisch onderzoek extra kosten en vertraging van de werken met zich meebrengt, er een evenwichtsoefening moet worden gemaakt. Er moet ook rekening worden gehouden met de toegankelijkheid en de veiligheid. Soms worden mensen voor lange tijd afgesloten door onderzoekputten. De brandweer kan er dan niet meer bij enzovoort. Wat mij nog het meest tegen de borst stuit, is dat archeologie bij onroerend erfgoed rechter en partij is. De wet staat aan hun kant. Zij beslissen over de opdracht. Dat kan eigenlijk niet, want dan krijg je een klimaat waarin archeologie het doorslaggevende aspect is en alle andere aspecten niet meetellen. Zij beoordelen de situatie zelf en beslissen of de opheffing terecht is of niet. In die situatie sta je altijd met de rug tegen de muur. Je moet alles ondergaan. Ik vraag toch wat redelijkheid en proportionaliteit ten aanzien van andere belangen. Mijn vraag is: wie oordeelt daarover? Ik vind het niet logisch dat Onroerend Erfgoed het oordeel mag vellen of zij al dan niet willen ontheffen. Er moet een onafhankelijke instantie komen.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Ik begrijp dat er pijnpunten zijn bij archeologie. Maar Lucebert zei: 'Alles van waarde is weerloos.'. Dat geldt zeker ook voor archeologie. Dat is de wieg van onze geschiedenis. Akkoord dat er pijnpunten zijn, maar laat ons in 's hemelsnaam niet het kind met het badwater weggooien.

Nu, wat die evaluatie betreft, vind ik het heel positief dat die gebeurt. Ik ben ook heel blij met de grote betrokkenheid van zowel de initiatiefnemers als de archeologen, niet alleen tijdens dat onderzoek maar ook daarna nog. Dat blijkt uit uw antwoord. Wij leren dus dat archeologisch onderzoek op lijntracés niet wezenlijk afwijkt van het archeologisch onderzoek bij andere projecten en ontwikkelingen in Vlaanderen. Uw initiatieven, minister, zullen dus vlottere en efficiëntere trajecten moeten opleveren. Ik heb het dan over het onderzoek naar de haalbaarheid van de maximumfactuur. Ik ben ook heel benieuwd naar de resultaten daarvan en naar een eventuele uitbreiding van premies en het aanvullen van de gebieden waar geen archeologie te verwachten valt.

Maar dat het archeologisch onderzoek niet veel afwijkt op lijntracés, zorgt ervoor dat er ook hier pijnpunten opduiken in het onderzoeksrapport, zoals de communicatie met het publiek en de deponeringsproblematiek. Wat de communicatie betreft, weten wij dat meer duiding door de archeologen over de resultaten van hun onderzoek zorgt voor een groter draagvlak bij de initiatiefnemers. Dat geldt ook voor de communicatie bij een groter publiek. Archeologen hebben doorgaans minder tijd en aandacht voor structurele publiekscommunicatie. U spreekt over het bewaken van de kwaliteit van de samenvatting in het eindverslag. Dat kan daar natuurlijk bij helpen.

Over de deponering is het rapport redelijk duidelijk. De initiatiefnemers willen het archeologisch ensemble zelf niet in bewaring nemen. Zij willen het zonder kosten van hun kant in bewaring geven aan een onroerenderfgoeddepot. Bent u bereid om die problematiek te bekijken?

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Ik hoor hier veel terechte bezorgdheden. Ik heb een gelijksoortige vraag als collega Van Werde. In het onderzoeksrapport is sprake van de problematiek van de nazorg van archeologische vondsten. Eigenaars en beheerders zijn verplicht om archeologische vondsten in hun geheel in goede staat te bewaren en ter beschikking te stellen voor wetenschappelijk onderzoek.

Deze vondsten kunnen in bewaring worden gegeven bij bepaalde musea of een erkend onroerenderfgoeddepot. Het probleem is dat de werkingsgebieden van de

huidige depots in Vlaanderen ontoereikend zijn. Een ander probleem is dat ook niet alles wordt aanvaard.

Uit het rapport blijkt dat de initiatiefnemers de archeologische vondsten inderdaad niet zelf willen bewaren en het is niet altijd evident om die vondsten ergens in bewaring te geven, wat dan voor heel wat frustratie zorgt. Rest dan de vraag wat het nut is van kosten te maken voor archeologisch onderzoek als die dan niet in verhouding staan tot maatschappelijke kenniswinst. Het zou natuurlijk heel jammer zijn dat door deze onduidelijkheid het draagvlak zou verdwijnen. Ook erkende archeologen maken zich zorgen over de nazorg, in de zin dat de vondsten niet altijd op de juiste manier worden bewaard. Minister, ik doe dus ook een oproep om hier voldoende aandacht aan te schenken.

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Collega's, ik ben blij dat archeologie zoveel mensen beroert. Ik zal u een bekentenis doen: ik heb waarschijnlijk op vele gebieden in het algemeen een economische inslag, in die zin dat ik zeker rekening houd met de bezorgdheden dat archeologie zeer duur kan zijn, dat het lang duurt, dat projecten daardoor vertraging oplopen, dat het onverwachte kosten met zich meebrengt enzovoort. Maar hier moet je natuurlijk de economische inslag, die ik zeer belangrijk vind en die bij mij – en dat is mijn persoonlijke ideologische ingesteldheid – vaak zal doorwegen, in evenwicht brengen met de bescherming van ons erfgoed.

Als we morgen ergens een kraan in de grond steken waar er geen archeologisch vooronderzoek nodig was of als we de regelgeving minder streng maken en er blijkt plotseling iets in de grond te zitten, dan zijn jullie, mevrouw Van Volcem, mevrouw Schauvliege, mijnheer Slagmulder en zeker mevrouw Van Werde, die dat traditioneel sowieso doet, de eersten om mij vragen te stellen in de strengst mogelijke bewoordingen waarom zoiets belangrijk voor Vlaanderen – ik geef maar een fictief voorbeeld – verloren is gegaan en waarom we die regelgeving hebben bijgestuurd. Mevrouw Van Volcem, Brugge is één groot archeologisch depot onder de grond. Stel u voor dat we daar zouden toelaten dat er zonder meer kan worden gegraven en de ondergrond kan worden verstoord. Er zit zoveel kenniswinst onder de grond, zoveel meerwaarde voor vandaag, want we geven niet alleen identiteitsbeleving door, maar er is ook een toeristische uitbating voor de stad. Er zit zoveel waardevols onder de grond dat we er inderdaad voorzichtig mee moeten zijn. Dan kom je natuurlijk bij hét grote probleem: we weten het niet. Het is zeer moeilijk om in te schatten wat er onder de grond zit en wat niet. En daarom moeten we een evenwicht zoeken. Bijvoorbeeld: om de hoeveel meter moet er bij een lijntracé een put worden geboord om na te gaan wat er zit en wat niet? Als je zegt dat het om de 100 meter moet, maar er zit iets op 50 meter, wat moet je dan doen? Want je ziet het niet. Het is zeer moeilijk. De technieken gaan vooruit. Er is ook topografisch onderzoek waaruit je veel kunt afleiden, maar uiteindelijk is het nog altijd zeer moeilijk om te weten wat er onder de grond zit.

Ik kan u voorbeelden geven van een industrieterrein in het Waasland waar er een paar zaken zijn gevonden. Het ging over een onderzoek van 5 miljoen euro of zo. Er zijn speerpuntjes en vuursteentjes gevonden. Ze vertellen iets en ze dienen ook voor wetenschappelijk onderzoek, maar weegt het op tegen de kosten die gemaakt zijn? Dat zijn moeilijke vragen. Ik geef het grif toe.

Maar in beide gevallen zullen er door jullie vragen worden gesteld: ofwel is het te duur, ofwel is er kenniswinst verloren gegaan en zouden jullie mij daar ook op aanspreken. Ik ben blij dat archeologie de gemoederen beroert, echt wel, maar we moeten eerlijk en correct zijn: de afweging is echt niet zo gemakkelijk te maken.

Ik denk dat we ook de lopende onderzoeken moeten afwachten. Zoals mevrouw Schauvliege al zei, worden er af en toe inderdaad nog wel opmerkingen gemaakt.

Ik heb ook samengezeten met enkele van de mensen die op een lijntracé werken. Ik heb ook met de watermaatschappijen samengezeten, die trouwens bijna 60 procent hebben. Velen van hen kunnen zich min of meer wel vinden. Er zijn aanpassingen nodig en ze vragen dat er op sommige dingen wat meer wordt gelet, maar het draagvlak voor archeologie is daar wel gegroeid.

Mijnheer Slagmulder, u zult wel weten dat er net buiten Ninove een nieuw bedrijventerrein is aan de baan tussen Ninove en Aalst. Ik ben er op bezoek geweest. Er is heel wat gevonden in de ondergrond, zoals kampementen uit de 17de eeuw. Heel veel mensen uit Ninove zijn er op bezoek geweest, want men heeft het tentoongesteld. Er is heel veel volk op af gekomen. Het draagvlak voor archeologie is er wel degelijk, maar er is ook nog altijd de kostprijs. Ik steek dat niet onder stoelen of banken, maar om nu te zeggen dat de weegschaal helemaal uit balans is, daar ben ik het niet mee eens. Het is een moeilijk evenwicht, het is zeer moeilijk om door de grond te kijken.

Mevrouw Van Volcem, dat het agentschap rechter en partij is, dat denk ik niet. Het agentschap doet niet meer dan al dan niet aktename van de archeologienota. Het is de archeoloog zelf die bepaalt welk programma van maatregelen er wordt opgesteld. Ik heb het in mijn antwoord ook gezegd: in het programma van goede praktijken kunnen er wel degelijk aanpassingen gebeuren, en die hebben hun weerslag in de archeologienota, maar het agentschap is niet zomaar rechter en partij. Dat is te kort door de bocht.

Wat u zegt over de depotproblematiek, klopt. Ze zijn nog niet over heel Vlaanderen uitgerold. We staan dus nog voor een uitdaging, maar ze worden stelselmatig uitgebreid. Ik heb vorig jaar in Ieper of Veurne een bezoek gebracht aan een splinternieuw depot. Ik weet niet of jullie Vilvoorde al eens hebben bezocht. Het is gigantisch en er wordt heel veel bijgehouden. Het is ongelooflijk.

Er zijn twee manieren. Mijnheer Slagmulder, u zegt dat niet altijd alles wordt aanvaard. Ik vind het ook maar logisch dat er een selectie wordt gemaakt. We kunnen discussiëren over de manier waarop die selectie wordt gemaakt. Ik heb ook al depots bezocht waarbij ik vragen had bij wat er werd bijgehouden. Is dat wel de moeite waard om bij te houden? Die vraag kan men zich soms ook wel stellen. Het kost geld aan de eigenaar en aan de Vlaamse overheid die de depotwerking uitbouwt. Ik vind een selectie dus wel belangrijk. Het blijft een uitdaging, die we trouwens samen met minister-president Jambon aanpakken, want het is een gedeelde bevoegdheid. Er zijn al stappen gezet, maar het klopt dat we nog verdere stappen moeten zetten.

Over de bewaringscondities zelf heb ik nog geen klachten gehoord. Integendeel, ik heb de indruk dat er vanuit de depots zelf veel inspanningen worden geleverd om op de best mogelijke manier de bewaring te verzekeren. Ik heb er een hele uitleg over gekregen. Het gaat over de aankoop van plastic dozen. Je hebt er grote en kleinere nodig, een soort Tupperwaredozen, die men moet kunnen stapelen maar die wel de maximale capaciteit van het depot proberen te vullen. Curverboxen is misschien beter, maar het maakt niet uit, er wordt echt over nagedacht. Vroeger gebruikte men streepjescodes, maar nu gebruikt men een QR-code, ook om ze in contact te brengen met elkaar. Zo kan men zijn inventaris leggen naast een inventaris aan de andere kant van het land zodat men kan vergelijken. Men kan ze ook internationaal vergelijken. Hoe zorgen we dat al die dingen die in een depot in bewaring worden gehouden, openstaan voor wetenschappelijk onderzoek en dat universiteiten en onderzoeksinstellingen er toegang tot hebben?

Er zijn heel wat vragen die worden aangepakt en waarmee wordt gewerkt. Het is een 'work in progress' en er blijft werk aan de winkel, maar er wordt aan gewerkt.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Joke Schauvliege (CD&V): Minister, ik heb geen enkel parlamentslid horen pleiten tegen archeologie, integendeel. Ik heb iedereen horen pleiten voor evenwicht en ik ben blij dat u daar ook de nadruk op legt. Een gezond evenwicht is in het belang van archeologie. Aan de andere kant is er het economisch aspect, de betaalbaarheid, maar ook het feit dat het niet vertragend mag werken. Dat is de bezorgdheid waaruit ik mijn vraag heb gesteld. Door het feit dat je archeologie als een economische belemmering gaat zien of dat het zo wordt ervaren op het terrein, kalft het draagvlak voor archeologie af. Daarom is het zo belangrijk om ook te luisteren naar de knelpunten en die ook aan te pakken. Ik blijf er vanuit het veld signalen over krijgen. Het is dus belangrijk om de knelpunten aan te pakken en er ook niet te lang mee te wachten. Dat is mijn buikgevoel als ik hoor en zie wat er op het terrein gebeurt.

Uiteraard is ontsluiting en informatie heel belangrijk, daar ben ik het volledig mee eens. Het kan ook het draagvlak vergroten, maar we moeten zorgen dat er een aantal knelpunten rond betaalbaarheid en procedures worden aangepakt en er niet te lang mee wachten. We kunnen blijven studeren en blijven afwegingen maken, maar we mogen echt niet lang wachten met een aantal 'quick wins'. We moeten een signaal geven dat we het begrijpen. Archeologie is belangrijk en ga ik absoluut niet laten vallen, dat is ook niet mijn pleidooi, maar aan de andere kant begrijp ik ook wel de knelpunten op het terrein.

Dat is wat ik u zou willen vragen: maak snel werk van 'quick wins' op het terrein.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Joke Schauvliege aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de bevindingen van het onderzoeksrapport over de visienota met beleidsmaatregelen voor de her- en nevenbestemming van parochiekerken in Vlaanderen – 1579 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kurt De Loor

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Joke Schauvliege (CD&V): Voorzitter, collega's, minister, ik kom nog eens terug op de her- en nevenbestemming van de parochiekerken in Vlaanderen. Op 16 juli 2021 keurde de Vlaamse Regering een visienota met een aantal beleidsmaatregelen goed. Daarmee hebt u verder gebouwd op de hoorzittingen in deze commissie maar ook op de resolutie die is goedgekeurd in het parlement.

U formuleerde een aantal hefbomen om stappen vooruit te zetten en een hernieuwde dynamiek te doen ontstaan op het terrein, wat heel positief is. De visienota is gebaseerd op een aantal krachtlijnen: het Programma Toekomst Parochiekerken, een betere planning via de kerkenbeleidsplannen, een aangepaste financiële ondersteuning, een omkadering voor privaat initiatief.

De uitdaging is groot. Zowat elke stad of gemeente wordt ermee geconfronteerd en ondervindt dat het geen gemakkelijke oefening is om een waardige en gedragen neven- of herbestemming te vinden. Dat u van plan bent om meer ondersteuning en ook financiële ondersteuning te geven, is natuurlijk positief. We staan daar helemaal achter.

Ik had graag een stand van zaken gekend. Minister, welke initiatieven zijn er genomen na het goedkeuren van de beleidsnota en in uitvoering van de visienota?

Werd de visienota verder reeds overlegd met de steden en gemeenten en met de kerkelijke overheden? Zo ja, wat zijn hun bemerkingen?

Het Programma Toekomst Parochiekerken zal worden uitgerold op basis van een beleidsplan opgemaakt door de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en PARCUM. Wat is de stand van zaken?

Een van de in het oog springende elementen van de visienota betreft het stimuleren van private initiatieven. Daartoe zou een makelaarsfunctie tussen kerk- en gemeentebesturen en private actoren worden opgezet. Zo zouden richtkaders worden opgemaakt om te faciliteren. Werden er intussen reeds stappen gezet?

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Collega's, ook dit is een thema dat lang duurt vooraleer er resultaten zijn, maar ik denk dat we nu wel wat vooruitgang boeken.

De visienota omvat vijf grote beleidslijnen. Voor de opzet van een structureel en permanent Programma Toekomst Parochiekerken bereiden de VVSG en PARCUM samen het beleidsplan voor. De stuurgroep van het programma is samengesteld en komt op 17 februari een eerste keer samen om dit beleidsplan te bespreken.

In het beleidsplan worden onder meer initiatieven genomen voor het optimaliseren van de kerkenbeleidsplannen en het faciliteren van privaat initiatief.

De optimalisering van kerkenbeleidsplannen en financiële steunverlening vergen een wijziging van de regelgeving. Het Agentschap Binnenlands Bestuur en Onroerend Erfgoed bereiden die voor. Ook het bestek voor de opmaak van de herbestemmingsprofielen is in voorbereiding.

De steden en gemeenten en kerkelijke overheden zijn nauw betrokken bij de opmaak van de visienota. Tijdens verschillende gespreksmomenten kregen zij voldoende ruimte om hun visie uiteen te zetten. Daartoe werden volgende vragen met hen besproken. Hoe evalueren zij de uitgangspunten en doelstellingen van de conceptnota-Bourgeois en de concrete uitwerking ervan? Hoe kijken ze aan tegen de ambitie van de Vlaamse Regering om neven- en herbestemming verder aan te moedigen? Welke oplossingsrichtingen zien ze om de Vlaamse parochiekerken die niet meer nodig zijn voor de eredienst, een toekomst te geven? Aan welke oplossingen kunnen en willen ze zelf bijdragen? Welke beleidsinstrumenten kunnen ze inzetten? Welke verwachtingen hebben ze ten aanzien van de Vlaamse overheid en de op te maken visienota? Hun bemerkingen hebben hun weerslag gekregen in de krachtlijnen van de nota.

Het beleidsplan wordt op 17 februari ter goedkeuring voorgelegd aan de stuurgroep. Deze stuurgroep bestaat uit vertegenwoordigers van het agentschap Onroerend Erfgoed en het Agentschap Binnenlands Bestuur – want we werken dit samen met collega Somers uit –, de VVSG en Vlinter, PARCUM, de Vlaamse Bouwmeester en de Bisschoppenconferentie. Op basis van het beleidsplan zal vervolgens een samenwerkingsovereenkomst opgemaakt worden met respectievelijk de VVSG en PARCUM.

De visienota bepleit de opmaak van een richtkader van de katholieke overheid dat herbestemmingen op basis van een privaat initiatief faciliteert maar waarbij de notie van een 'waardig gebruik' behouden blijft. De Vlaamse overheid is in gesprek met de katholieke overheid om dit richtkader in dialoog tot stand te laten komen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Joke Schauvliege (CD&V): Minister, dank u voor de stand van zaken en het overzicht. We mogen de rol van de lokale besturen niet onderschatten, zij worden gevraagd om de nieuwe kerkenbeleidsplannen op te maken. Het is van belang om snel duidelijkheid te geven aan de lokale besturen, want we weten allemaal dat de volgende legislatuur er relatief snel zal zijn. Als het meerjarenplan van een

gemeente moet worden opgemaakt, moeten de voorbereidingen tijdig kunnen gebeuren. Het is nu het moment om duidelijke richtlijnen te geven en de regelgeving aan te passen. Het is goed dat er werk van wordt gemaakt, maar er mag niet te lang worden getalmd.

Ook op het terrein zijn er veel vragen. Blijvende communicatie is heel belangrijk om te tonen waar we mee bezig zijn en welke de volgende stappen zijn, zodat iedereen weet wat er op hem of haar afkomt en we ook op het terrein resultaten kunnen beginnen te zien.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik maak uit uw antwoord op dat de zaken nog volop lopende zijn. Het eerste waarnaar ik uitkijk, is het beleidsplan en de samenwerkingsovereenkomst van het Programma Toekomst Parochiekerken.

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat de lokale besturen een cruciale rol hebben. We werken er voortdurend aan verder, maar die zaken moeten ook een beetje groeien. Wij ondersteunen, maar de eigenlijke ideeën waarover het gaat, zullen voornamelijk vanuit de basis moeten komen, en dat vraagt soms wat tijd.

De decreetswijziging in functie van het kerkenbeleidsplan proberen we de komende weken rond te krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Joke Schauvliege (CD&V): Het is goed om te horen dat er vrij snel beweging komt. Dank u wel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Joke Schauvliege aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over het effect van de afschaffing van de terugdraaiende teller op private huurders – 1577 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kurt De Loor

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Joke Schauvliege (CD&V): Voorzitter, collega's, minister, ik heb nog niet zo lang geleden een vraag gesteld over de terugdraaiende teller en de compensatie daarvan voor huurders. Die is er niet, en dat levert op het terrein wel heel wat problemen op.

U zou overleg plegen met uw collega voor Energie, maar u zou ook overleg plegen met het veld, met het Overlegplatform Private Huur, om te kijken hoe we dat probleem kunnen aanpakken.

Minister, wat is het resultaat van die bespreking? Welke pistes zult u op tafel leggen om ervoor te zorgen dat ook private huurders een compensatie kunnen krijgen en zij niet de dupe zijn van het systeem?

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Collega's, de problematiek van de afschaffing van de terugdraaiende teller werd besproken op het Overlegplatform Private Huur van 6 oktober 2021. Ik had beloofd dat we het daar ter sprake zouden brengen, daar verwijst u ook naar. De deelnemers waren het erover eens dat het woninghuurrecht geen mogelijkheden voorziet om deze problematiek aan te pakken. De vaststelling dat het voordeel van de terugdraaiende teller op verschillende manieren – daar zit het 'm: op heel veel verschillende manieren – kan worden doorgerekend aan de huurder, vormt ook een extra complexiteit.

Bij oudere huurcontracten, die dateren van voor 1 januari 2019, werd de investering in zonnepanelen vaak gecompenseerd door een extra kost aan te rekenen. Gaat het daarbij om een vast bedrag, dan kan er wel een verlaging aan de vrede-rechter worden gevraagd.

Bij heel wat contracten werd het voordeel van de terugdraaiende teller echter verrekend via een hogere huurprijs. De regelgeving biedt dan eigenlijk geen mogelijkheid om die huurprijs weer te verlagen. Binnen het overlegplatform werd bovendien opgemerkt dat het ook niet evident is om te weten welk deel van de huurprijs nu exact dient om de investering in zonnepanelen te compenseren. Als de huurprijs tijdens de huurovereenkomst is aangepast omdat er zonnepanelen zijn geplaatst, dan kent men het verschil, maar als de zonnepanelen van bij aanvang aanwezig waren, is dat niet het geval. Het is dus maar de vraag met welk bedrag de huurprijs dan zou moeten worden verlaagd.

Het overleg bevestigde dat een oplossing vinden binnen het woninghuurrecht niet voor de hand ligt, omdat er zoveel verschillende regelingen bestaan tussen huurders en verhuurders op basis waarvan de voordelen voor de huurder voor de aanwezigheid van zonnepanelen op de huurwoning en de terugdraaiende teller terugvloeien naar de verhuurder die de investering heeft gedaan. We moeten opletten dat we geen halve oplossingen invoeren, die slechts een deel van de huurders zou bevoordelen, want dan sta je juridisch weer onder druk. Het gaat trouwens ook nog altijd over een contract waarop men moet ingrijpen, en dat maakt het extra moeilijk. Als je in dat contract geen duidelijke ankerpunten hebt waarop je die aanpassing kunt enten, dan heb je een onmogelijke opdracht. Dat is ook het resultaat van de bespreking op het platform.

Ik was ervan op de hoogte dat het Vlaams Huurdersplatform na het overlegplatform deze problematiek ook zou bespreken met het kabinet van minister Demir. Dat overleg heeft plaatsgevonden op 26 oktober 2021. Zoals tijdens dat overleg ook werd toegelicht, is er geen juridisch robuuste mogelijkheid om verdere actie te ondernemen.

Ik wil toch ook nog even meegeven dat een mogelijke verrekening van de retroactieve investeringspremie in de huurprijs een complexe problematiek is en ook enigszins kan worden gerelativeerd.

Aan de ene kant is het niet duidelijk op welke manier en in welke mate de verhuurder een vergoeding aanrekent voor het voordeel voor de huurder omdat hij gratis zonnestroom ontvangt. Dit werd contractueel overeengekomen en, zoals al aangegeven, zit dit vaak gewoon impliciet vevat in de huurprijs. Als in de loop van een huurcontract het voordeel van de gratis zonnestroom groter zou worden voor de huurder door bijvoorbeeld de gestegen energie- en distributieprijzen, zal dit ook geen aanleiding geven tot een aanpassing van de huurprijs of van de extra PV-kost. Dat is nu wel de situatie.

Aan de ander kant heb je de retroactieve investeringspremie die naar de verhuurder gaat. Die premie is gebaseerd op de capaciteit van de installatie en een theoretisch gebruik. De premie wordt zodanig berekend dat een referentie-installatie een rendement van 5 procent op de investering behaalt. Concreet wil dit zeggen dat er

wordt gerekend of en welke retroactieve investeringspremie nodig is om een rendement van 5 procent op 15 jaar te halen. Hierbij wordt er rekening mee gehouden dat men met de overgang naar de digitale teller een zelfverbruik van 35 procent realiseert en, niet onbelangrijk, ook het prosumententarium niet meer moet betalen.

De huurder blijft ook zonder terugdraaiende teller genieten van de PV-panelen, maar dus enkel voor de gelijktijdig verbruikte zonnestroom en eventueel, als hij een teruglevercontract heeft afgesloten, voor het injecteren van de niet verbruikte zonnestroom. Dus hoe hoger het energietarief en het injectietarief, hoe groter zijn voordeel. Door de stijgende energieprijzen van nu is het voordeel voor de huurder evident gestegen. Het zou dus bijgevolg in de huidige omstandigheden wel heel goed kunnen dat de extra kost die de verhuurder aanreken als compensatie voor de PV-panelen of de surplus verrekend in de huurprijs, lager ligt dan het voordeel dat hij geniet van de PV-panelen na het wegvallen van de terugdraaiende teller en bijhorende prosumententarium en de huidige energieprijzen. Dat maakt dat de noodzaak om in te grijpen voor de hogere energieprijzen kleiner is geworden en ongetwijfeld in veel gevallen ook helemaal is weggefallen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het hoort.

Joke Schauvliege (CD&V): Minister, bedankt voor uw uitleg. Ik ben nog aan het laten bezinken wat u hebt gezegd. Als ik het goed samenvat, en u zult mij corrigeren als het niet zo is, zegt u dat u er niets aan gaat doen omdat de energieprijzen gestegen zijn en dat voldoende zal compenseren. Ik heb een heel juridische uitleg gehoord om eigenlijk te zeggen dat u het zo laat en niets zult doen. Mijn overtuiging is: waar een wil is, is een weg. In een aantal gevallen is er toch echt wel een probleem en is het niet eerlijk dat het niet bij de huurder terecht komt. Ik zou dus willen aandringen.

U zegt dat het waarschijnlijk niet meer nodig zal zijn. Onderbouw dat misschien, zoek toch wat beter uit wat de effecten zijn. Als er negatieve effecten zijn, denk ik dat het op een of andere manier wel mogelijk moet zijn om een oplossing te vinden. Ik heb deze Vlaamse Regering al vaak creatieve oplossingen horen verdedigen als het gaat over energie. Ik denk dat het in dezen ook wel mogelijk moet zijn om voor iemand die in de huurmarkt toch niet altijd de sterkste schakel is, de huurder, een compensatie te voorzien.

Ik zou u willen vragen om het nog grondiger te bekijken en te onderbouwen als u denkt dat het niet nodig is. Het kan misschien zo zijn, maar ik had het graag wel beter uitgewerkt gezien dan een veronderstelling dat het waarschijnlijk niet nodig is en we niets meer moeten doen. Ik zou dus willen aandringen om er verder werk van te maken en te zorgen dat, als het nodig is, er toch een juridische oplossing komt.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Minister, het is van 30 september vorig jaar geleden dat de collega's hierover de eerste vraag stelden. U antwoordde toen dat het kabinet op de hoogte was sinds het voorjaar 2021, en de eerste reactie zou iets als 'miljaar' geweest zijn. Ik citeer even het verslag. Men is nu een jaar op de hoogte van een jammerlijk effect van een compensatie die is uitgewerkt door de Vlaamse Regering naar aanleiding van een blunder van de voorgaande Vlaamse Regering. De Vlaamse fouten hebben toch wel een serieus effect.

Ik volg collega Schauvliege. In die zin is dat ook een gemiste kans. U hebt al niet de beste reputatie voor uw beleid op de private huurmarkt voor de huurders. Kunnen wij er nog iets aan doen? Sinds oktober hebt u er zich na het overlegplatform mee beziggehouden daar een oplossing voor te zoeken. Een belangrijk aspect voor de Vooruit-fractie – en dat vinden wij fundamenteel – is hoe de private huurder wordt gezien in het woonbeleid. Voor ons is het heel belangrijk de rechten en

plichten van eigenaars en huurders te respecteren. Maar wij willen vooral een regering zien die opkomt voor de rechten van de mensen met lagere inkomens, zoals dat doorgaans het geval is bij huurders. U geeft ook aan dat er heel veel verschillende manieren zijn om dat te berekenen. De vorige keer noemde u er twee: in de huurprijs of niet. U stelt het veel complexer voor dan het eigenlijk wel is. Ik roep u opnieuw op om te zoeken naar een oplossing om ervoor te zorgen dat die mensen zich niet in de steek gelaten voelen door de Vlaamse Regering. Vandaag is dat immers het geval. Ik hoor u zeggen dat u geen halve oplossing wilt bieden. Maar als de conclusie dan is dat er helemaal geen oplossing komt, dan denk ik dat er niemand vooruitgaat.

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Het is altijd een beetje cynisch om iemand van de Vooruit-fractie het te horen hebben over blunders op gebied van energie en meer in het bijzonder de energiefactuur. Maar tot daar aan toe. Ik steek het niet onder stoelen of banken: ondersteund door het overlegplatform ben ik geconfronteerd met twee problemen. Vooreerst is er juridisch geen touw aan vast te knopen, je krijgt dat niet bindend rond. Juridisch is er niet zomaar een oplossing voor te vinden. Ik was bereid dat te onderzoeken, maar die oplossing is er niet zomaar. Je kunt niet zomaar zeggen dat er een oplossing moet zijn. Dat is al te gemakkelijk. Maar geef mij die dan. Ik voel mij nooit te goed om toe te geven dat ik eventueel fout ben als er een oplossing zou bestaan die ik niet ken. Maar nu bevestigt het platform dat er op dit moment geen oplossing is. Trouwens, er is wel altijd de mogelijkheid – en dat heb ik zowel in mijn vorige antwoord als nu aangegeven – om naar de vrederechter te stappen. Die heeft een veel grotere opportuniteitsbeoordeling op het concrete contract. Voor mij is dat veel moeilijker, aangezien het gaat om individuele gevallen.

Voorts klopt het ook dat door de stijgende energieprijzen voor de huurder zijn voordeel uit zonnepanelen stijgt. Daardoor is de noodzaak om in te grijpen wat afgenomen. Ik zeg u wat wij kunnen doen, en dat is bitter weinig. Ik denk dat het op basis van het overleg in het platform beter is om daarop niet in te grijpen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Joke Schauvliege (CD&V): Minister, ik ben altijd bereid vanuit het parlement mee te helpen zoeken naar oplossingen. Maar dan is het misschien wel handig om het verslag en het rapport van het overlegplatform over uw overleg aan ons te bezorgen. Dan kunnen wij dat analyseren en nagaan wat daar effectief de conclusies waren.

Ik wil u ook nog vragen een nota te krijgen die uw verklaring staft dat de gestegen energieprijzen het probleem al hebben opgelost. Waarop baseert u zich om die uitspraak te doen?

Uw suggestie dat de vrederechter de concrete problemen wel kan oplossen, maakt de positie van de huurder nog moeilijker op de woonmarkt. Dat vind ik niet echt een oplossing. Dat jaagt ook iedereen weer op kosten. Ik stel voor dat wij blijven zoeken en dat u ons de gevraagde informatie bezorgt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mercedes Van Volcem aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over wonen in tiny houses – 1636 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kurt De Loor

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Vandaag staat in de pers dat het wonen in de provinciesteden, vooral in Gent en Leuven, heel duur is geworden. Op Vlaams Parlement TV hebt u een interview gegeven waarin u het wonen in de stad aanprijst.

Veel mensen, jonge vooral, zoeken evenwel de natuur op voor ruimte en zuurstof. Ik ken wel wat mensen die daarom enorm liefhebber zijn van tiny houses. Maar zij botsen op heel veel administratieve moeilijkheden en wettelijke belemmeringen. Veel jonge mensen en starters blijven bij de ouders wonen. Maar in allerlei bijlagen van de kranten worden er dan van die leuke huisjes, die bovendien heel energetisch verantwoord zijn, voorgesteld. Dat doet veel mensen dromen. Zij zien ook dat de prijs vaak niet zo duur is. Voor 100.000 euro zonder btw heb je al een leuk huisje.

Vandaag bestaat deze mogelijkheid in woongebied als een bijzonder plan van aanleg (BPA) of een ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) of verordening dat niet verhindert. Veel mensen dromen van dergelijk tiny houses maar geraken nooit aan een vergunning. In landbouwgebied mag er geen extra functie gecreëerd worden in de bijgebouwen en mag er ook geen tiny house worden bijgezet. Je mag wel zonder vergunning een bijgebouw plaatsen maar zonder woonfunctie. Je mag ook zonder vergunning een dergelijk huisje op wieltjes plaatsen maar dan moet je om de vier maanden jouw tiny house enkele meters verplaatsen. Dat is niet zo evident als je nutsaansluitingen hebt.

Velen zien het als iets romantisch. Een zorgwoning mag daarentegen wel, maar waarom mag niet het omgekeerde? Vaak gaan oudere mensen in de tuin van een jonger gezin wonen in een soort tiny house. Onlangs was er een reportage op VRT over het omgekeerde: een jong gezin betrok een klein huisje in de grote tuin van de ouders. Zij waren heel gelukkig.

Aangezien de helft van de huishoudens bestaat uit eenpersoonshuishoudens en aangezien het wonen ook onder druk staat, aangezien er een grote vraag is naar deze vorm van wonen in het groen, in landbouwgebied en zelfs in de natuur, vraag ik u wat u als minister van Wonen gaat doen om deze vorm van wonen toch mogelijk te maken. Is het niet aangewezen om, gelet op het gebrek aan aanbod, de hoge bouwkosten, de hoge energiekosten, tiny houses in de markt te zetten en de wettelijke barrières te vervangen door regelluwe zones voor tiny houses? Waarom mag je in buitengebied bij een bestaande woning in landbouwgebied geen tiny house plaatsen met woonfunctie, maar er wel tijdelijk vier maand verblijven in de vorm van een pop-up? Zult u overleg plegen met minister Demir om de mogelijkheden voor tiny houses te verbeteren? Waarom kan de definitie van zorgwoning niet worden uitgebreid tot betaalbaar wonen in het algemeen? Waarom kan er geen masterplan tiny houses in steden en landbouwgebied worden uitgewerkt? Veel jonge mensen zouden wat al te graag enkele jaren bij een boerderij gaan wonen, om daarna door te stromen naar een klassieke woning.

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Zoals eerder toegelicht in antwoorden op parlementaire vragen, voert mijn administratie momenteel een gefaseerd onderzoek uit over de juridische knelpunten waarop nieuwe woonvormen kunnen stoten in de regelgeving. De instrumenten uit het woonbeleid worden onderzocht in de eerste

fase. De inventarisatie van knelpunten is bijna afgerond en momenteel wordt de stap gezet naar de beleidsvertaling. De inventarisatiefase van knelpunten in de andere beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid is opgestart in 2021. Er werd daartoe een ambtelijk projectteam opgericht en het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening wordt hierin vertegenwoordigd. Het onderzoek van de federale wetgeving wordt ook dit jaar opgestart. Nadat binnen elke fase de inventarisatieronde is afgerond, wordt in samenwerking met de bevoegde administratie de stap gezet naar het formuleren van beleidsvoorstellen. Hierbij wil ik benadrukken dat het opzet van mijn plan van aanpak rond nieuwe woonvormen gericht is op het faciliteren van deze vernieuwde initiatieven. Het is niet mijn bedoeling om nieuwe woonvormen actief en financieel te stimuleren.

Ik vrees dat uw tweede, derde en vierde vraag, de concrete inhoudelijke vragen, onder de bevoegdheid vallen van de minister bevoegd voor ruimtelijke ordening. Het is wel zo dat onze administratie een projectteam heeft opgezet, waarin nauw samengewerkt wordt met het Departement Omgeving. Er wordt dus inderdaad nauw samengewerkt met de collega's van Omgeving. Een belangrijke opdracht hiervan is het in kaart brengen van eventuele knelpunten binnen het beleidsveld Ruimtelijke Ordening. Wanneer hierover feitelijke beslissingen genomen worden, zal dat uiteraard altijd in overleg gebeuren met collega Demir.

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Bedankt, minister. Ik weet natuurlijk dat het onderzoek lopende is. Mijn vraag is wanneer die beleidsvoorstellen effectief klaar zullen zijn. Dat is mijn bijkomende vraag. De nood is hoog. Ik heb ook vandaag nog twee mailtjes ontvangen van jonge mensen, naar aanleiding van die vraag. Zij zijn zeer benieuwd naar de antwoorden. Zij zijn op zoek, en ze vinden het heel leuk om dat zo te doen. Minister, ik ben ook blij dat u zegt dat u die juridische belemmeringen voor een stuk wilt oplossen.

Waarom stel ik deze vraag in uw commissie? Omdat u minister van Wonen bent. En de minister van Omgeving heeft hele grote zorgen met andere problemen in de ruimtelijke ordening of het omgevingsrecht. Ik denk maar aan stikstof, de bouwshift en zo meer. Maar ik wil u daarover bevragen, omdat er natuurlijk ook tegenstand zal zijn tegen deze woonvormen. Men zal aanhalen dat er altijd is gezegd dat je geen bijkomende woonentiteit mag zetten in buitengebied, of dat je daar geen woonfunctie mag hebben. Je mag alleen maar bergen of je mag er bijvoorbeeld wel een B&B in organiseren. Dat zijn allemaal geen oplossingen. Want er zijn nog juridische belemmeringen.

Ik zeg natuurlijk niet dat je op een boerderij opeens twintig kleine units moet plaatsen. Maar op een boerderij van 20 of 30 hectare zou ik niet weten waarom jonge mensen uit het dorp daar geen drie of vier kleine tiny houses kunnen realiseren, als kleine opstap en als vorm van betaalbaar wonen. Minister, ik verwacht eigenlijk dat u het betaalbaar wonen en die nieuwe woonvormen mogelijk maakt, en mee aan de kar trekt om die juridische belemmeringen weg te nemen.

In de vorige legislaturen zijn daar ook al veel conceptnota's en resoluties over geschreven. Maar ik blijf toch een beetje op mijn honger zitten. En het gaat voor mij eigenlijk te traag. Dat is in vele facetten zo, denk ik, ik denk u dat als minister ook wel meemaakt. Het gaat dikwijls traag, de implementatie, de beslissing en de uiteindelijke uitrol. Ik zou toch willen vragen, minister, dat u concrete stappen zet, zodat het ook een realiteit wordt, deze nieuwe woonvormen, zonder de belachelijke barrières die er soms zijn, waarbij mensen de nodige creativiteit aan de dag moeten leggen om dat toch mogelijk te maken, met een juridische onzekerheid.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Joke Schauvliege (CD&V): Minister, ik heb het hier al een paar keer gezegd, maar ik ben een beetje ervaringsdeskundige. Ik heb in de vorige legislatuur eens gelogeerd in zo'n tiny house midden in de stad Gent, om te ervaren hoe dat is, en of het doenbaar is om daarin te wonen. Ik moet zeggen dat mijn ervaring is dat dat doenbaar is. Het is geen volwaardig alternatief voor iedereen, maar het kan heel wat oplossingen bieden. Ik denk bijvoorbeeld ook aan studentenhuisvesting, maar ook aan het buitengebied.

Er zijn inderdaad heel wat knelpunten, en we moeten het ook niet voorstellen alsof dat van vandaag op morgen opgelost is. De minister heeft terecht ook verwezen naar het federale niveau. Heel wat zakenrechtelijke aspecten zitten federaal, dus dat zal daar aangepakt moeten worden. Het is goed dat men daar nu eindelijk begonnen is met dat op te lijsten.

Ten tweede is er natuurlijk de ruimtelijke ordening. En daar is dat niet alleen een probleem van die tiny houses. Ik denk dat we daar in het algemeen op een bepaald moment echt zullen moeten durven om opnieuw meer autonomie en inzicht te geven aan de lokale besturen. Als we alles blijven regelen in ruimtelijke uitvoeringsplannen, waar we alles tot in het detail regelen, en waardoor we eigenlijk al na vijf jaar met een verouderd RUP zitten of met verkavelingsvoorschriften die verouderd zijn, dan geraken we geen millimeter vooruit in de nieuwe manier van wonen. Dan kunnen we niet sneller inspelen op maatschappelijke noden. Dus we moeten daar echt eens durven van af te stappen, en het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen kan daar enorm veel oplossingen bieden als men die beleidskaders goedkeurt. Ik denk dat men daar prioritair werk van moet maken. Die regelgeving is al een stuk aangepast, denk bijvoorbeeld aan de oude verkavelingsvoorschriften. Daarover hebben wij in de vorige legislatuur beslist dat die niet meer als weigeringsgrond kunnen dienen. Er kan dus al heel wat.

Langs de andere kant moeten we ook beseffen dat het geen optie zal zijn om overal in de tuinen in Vlaanderen tiny houses te plaatsen. Dat kan ook niet de bedoeling zijn, en dat zal ook een enorme ruimtelijke impact hebben. Wie kan dat het beste beoordelen als die vraag er komt? Dat zijn de lokale besturen. Dat is dus mijn pleidooi: dat we die regeldrift voor een stukje durven los te laten, waarbij we gedetailleerd alles vastleggen in plannen, en waar dan een heel proces moet worden doorlopen om dat aan te passen. Ik pleit ervoor dat we de goede ruimtelijke ordening, de beoordeling ervan, overlaten aan de lokale besturen om daarmee aan de slag te gaan.

En vanuit Wonen zijn er ook een aantal knelpunten die we kunnen oplossen, maar ik ben blij dat dat opgelijst wordt. Ik denk dat we daar naar een grotere omslag moeten gaan, want anders blijven we altijd maar in de marge werken om iets ad hoc op te lossen, en ik geloof daar niet in. Ik denk dat we dat groter moeten aanpakken binnen het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, en ik denk dat we meer beoordelingsmogelijkheden moeten durven te geven aan de lokale besturen, om die nieuwe woonvormen mogelijk te maken. Dat is de enige oplossing die ik zie.

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Bedankt voor de bijkomende vragen.

Mevrouw Schauvliege, ik begrijp dat ook, voor alle duidelijkheid. Maar uw tussenkomst is natuurlijk voornamelijk gericht op de ruimtelijke ordening, en daar ligt het kalf gebonden. Daar zit de grote uitdaging, daar ben ik het mee eens. En dat is inderdaad niet iets dat je van vandaag op morgen zomaar rond krijgt. De discussie daarover loopt, en dat moet ik u zeker niet zeggen, na deze morgen de krant te hebben gelezen.

Mevrouw Van Volcem sprak ook over tegenstand tegen tiny houses. Ik neem aan dat dat dan ook eerder vanuit het standpunt van ruimtelijke ordening is. Daar kan

ik er mij iets bij voorstellen. Maar met Wonen denk ik niet dat daar problemen zijn. Mijn houding is in elk geval dat elke woonvorm die op de markt komt of die private personen willen uitbouwen voor zichzelf, de vrije keuze is van mensen. Ik ben niet degene die moet gaan oordelen. Er is natuurlijk wel een minimum aan kwaliteits- en veiligheidsnormen, dat wel. Maar ik ben niet degene die moet gaan oordelen of mensen in een grote of een kleine woning willen wonen. Dat is aan hen.

Er zijn wel een paar zaken van openbare orde en van basiskwaliteit, dat is iets anders. En dat betekent dat wij er dus naar streven om voor iedereen, of voor elke woonvorm, die juridische mogelijkheid zo gelijk mogelijk te maken. Zo is dat voor iedereen hetzelfde. Maar dat is nog iets anders dan echt een bepaalde woonvorm gaan stimuleren, ondersteunen of subsidiëren. Dat is niet de bedoeling. Want er werd op een bepaald moment over financiële ondersteuning gesproken. Het is wel de bedoeling dat iedereen de vrijheid en de mogelijkheid heeft om daarvoor te kiezen, zonder plotseling met allerlei juridische regels te worden geconfronteerd. Dat is niet de bedoeling.

Misschien heb ik dat niet heel duidelijk voorgelezen, maar in het antwoord stond uitdrukkelijk: "De instrumenten uit het woonbeleid worden onderzocht in de eerste fase. De inventarisatie van knelpunten is bijna afgerond en momenteel wordt de stap gezet naar de beleidsvertaling.". Dus we zijn nu effectief bezig om naar die beleidsvertaling te gaan, en dat zou tegen het einde van het jaar rond moeten geraken. Bedankt.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Minister, bedankt voor uw antwoord. Inderdaad, ik ben al blij dat u geen tegenstand hebt tegen tiny houses, en dat u het juridisch ook mogelijk wilt maken, dat u dat ook zult opvolgen en dat de beleidsvertaling er komt tegen eind dit jaar. Ik zou ook willen vragen om het misschien al mogelijk te maken tegen deze zomer, minister. Want zoals u elke dag in de krant ziet, is de woonnood hoog. Ik denk dat het een bekommernis is van alle partijen, hoe jongeren nog betaalbaar kunnen wonen. En ik vind de tiny houses een leuk, duurzaam en betaalbaar initiatief. Dus: maak het mogelijk.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.